

Musik verbindet Muzyka łączy

Monika Janicka

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcące i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Zajączkowska
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Musik verbindet. Muzyka łączy

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator

Nauczyciel języka niemieckiego.

2.2. Pozostali

Nauczyciel muzyki.

3. Ramy czasowe

Projekt nie jest przypisany do konkretnej klasy. Może być realizowany przez uczniów uczących się języka niemieckiego jako pierwszego, lecz także jako drugiego, ponieważ nie stawia przed uczniami wysokich wymagań językowych. Można przyjąć, że przy dwóch godzinach języka niemieckiego tygodniowo projekt będzie realizowany przez ok. 3 tygodnie. Tydzień pierwszy – wprowadzenie do projektu, wybór tematu do opracowania, podział na pary lub grupy trzy -, czteroosobowe, podział pracy w parach lub grupach, omówienie kryteriów oceniania, podpisanie kontraktu; tydzień drugi – zebranie i opracowanie informacji na temat wybranego kompozytora, piosenkarza lub zespołu muzycznego pochodzących z niemieckiego obszaru językowego, stworzenie prezentacji w formie plakatu, przygotowanie prezentacji ustnej; tydzień trzeci – prezentacja wyników projektu, dokonanie autoewaluacji przez uczniów oraz oceny projektów przez nauczyciela.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Celem projektu „Musik verbindet. Muzyka łączy” jest rozwijanie zainteresowań muzycznych uczniów, poszerzanie wiedzy o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności posługujących się językiem niemieckim, kształtowanie umiejętności tworzenia logicznych, spójnych wypowiedzi oraz rozwijanie kompetencji językowych w zakresie języka niemieckiego.

Tematyka projektu daje możliwości integracji:

- edukacji w zakresie języka obcego nowożytnego (języka niemieckiego): posługiwanie się podstawowym lub (dość) bogatym zasobem środków językowych; tworzenie (krótkich, prostych), spójnych i logicznych wypowiedzi ustnych w zakresie tematu kultura: twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze;
- edukacji w zakresie muzyki i historii muzyki: wypowiedzanie się i samodzielne formułowanie sądów na temat różnych nurtów muzycznych i wykonawców, otwartość i ciekawość poznawcza wobec różnorodności w kulturze muzycznej;
- edukacji polonistycznej: doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych, doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych i logicznych;
- edukacji informatycznej w zakresie rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych, wyszukiwanie w sieci potrzebnych informacji i zasobów.

4.2. Cele szczegółowe

Uczeń biorący udział w projekcie:

- rozwija swoje zainteresowania muzyczne;
- rozwija umiejętności świadomego odbioru utworów muzycznych;
- pogłębia wiedzę na temat muzyki tworzonej na obszarze niemieckiego obszaru językowego dawniej i współcześnie;
- formułuje wypowiedzi na temat kompozytorów, twórców lub wybranych utworów muzycznych;
- doskonali umiejętność tworzenia spójnych, logicznych wypowiedzi;
- doskonali umiejętność wyrażania własnych sądów;
- kształtuje umiejętność uzasadniania sądów na temat twórców muzyki i ich dzieł;
- rozwija umiejętność komunikowania się i podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie;
- doskonali umiejętność korzystania z zasobów cyfrowych.

W języku niemieckim uczeń:

- rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności;
- rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności;
- tworzy proste spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne;
- reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- przetwarza tekst ustnie lub pisemnie, przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych, sformułowane w języku polskim oraz w języku niemieckim.

Równolegle rozwijane będą następujące kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji: zdolność identyfikowania, rozumienia, wyrażania, tworzenia i interpretowania pojęć w mowie i piśmie, przy wykorzystaniu obrazów, dźwięków i materiałów cyfrowych we wszystkich dziedzinach i kontekstach oraz zdolność skutecznego komunikowania się i porozumiewania się z innymi osobami, we właściwy i kreatywny sposób;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności: korzystanie z języka obcego w celu porozumiewania się; zakres umiejętności, pokrywa się on zasadniczo z umiejętnością rozumienia i tworzenia informacji: opiera się na zdolności rozumienia, wyrażania i interpretowania m.in. pojęć i faktów w mowie i piśmie (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) w odpowiednim zakresie kontekstów, w zależności od potrzeb danej osoby. Pozytywna postawa obejmuje docenianie różnorodności międzykulturowej;
- kompetencje cyfrowe: obejmują krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych do celów uczenia się, pracy i udziału w społeczeństwie, korzystanie z informacji i danych, komunikowanie się i współpracę, umiejętność korzystania z mediów;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się: współpraca z innymi osobami, zdolność do autorefleksji i samooceny, radzenie sobie ze złożonością, krytyczna refleksja, podejmowanie decyzji, zdolność uczenia się i pracy w grupie i indywidualnie, organizacja swojej nauki, wytrwałość w nauce, umiejętność dzielenia się nauką, poszukiwanie wsparcia, o ile to potrzebne;

- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej: znajomość lokalnych, regionalnych, krajowych, europejskich i ogólnościatowych kultur i sposobów ekspresji, w tym ich języków, dziedzictwa i tradycji oraz produktów kulturowych, a także zrozumienie, w jaki sposób te ekspresje mogą wpływać na siebie wzajemnie i na pomysły poszczególnych osób.

4.2.1. Cele szczegółowe dla uczniów

Podczas realizacji projektu:

- poznasz wybranych twórców i wykonawców muzyki klasycznej i współczesnej pochodzących z niemieckiego obszaru językowego;
- wybierzesz jeden z gatunków muzyki lub jej kompozytora/ wykonawcę;
- znajdziesz w klasie osobę, która wybrała ten sam styl muzyki lub tego samego twórcę;
- zapoznasz się z kilkoma utworami wybranego artysty;
- wyszukasz informacje na jego temat w internecie;
- dowiesz się więcej na temat muzyki tworzonej lub wykonywanej przez wybranego twórcę;
- przygotujesz plakat na temat wybranego twórcy i jego muzyki zawierający tekst i obraz;
- przygotujesz wybrany utwór muzyczny do odtworzenia go w klasie, np. w formacie MP3;
- przygotujesz wypowiedź ustną na temat wybranego twórcy i jego muzyki;
- sformułujesz pytania, które zadasz po swojej prezentacji innym uczniom;
- odpowiesz na pytania dotyczące prezentacji przygotowanej przez twoją parę;
- będziesz współdziałać w parze z koleżanką lub kolegą;
- ocenisz swoją pracę.

W języku niemieckim:

- zrozumiesz ze słuchu proste wypowiedzi prezentujące wybranych twórców i ich dzieła;
- znajdziesz w tekstach dostępnych w internecie potrzebne informacje i wyciągniesz na ich podstawie wnioski;
- sformułujesz wypowiedź pisemną i ustną na temat wybranego twórcy i jego muzyki;
- przekażesz informacje sformułowane w języku polskim oraz w języku niemieckim;
- zareagujesz ustnie lub pisemnie na prezentację: wyrazisz swoje opinie, poprosisz o wyjaśnienia, przekażesz proste informacje i wyjaśnienia.

5. Treści nauczania

5.1. Język niemiecki

Projekt realizuje wymagania szczegółowe w zakresie język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy na III etapie edukacyjnym, zgodnie z podstawą programową wariant III1P., III1.R oraz III.2.

I.1. Uczeń posługuje się zasobem środków językowych umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematu: 9) kultura (dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, twórcy i ich dzieła).

II. Uczeń rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności:

2.5. znajduje w wypowiedzi określone informacje;

2.7. wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.

III. Uczeń rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności:

- 3.4. znajduje w tekście określone informacje;
- 3.7. wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście.

IV. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne:

- 4.1. opisuje ludzi i zjawiska;
- 4.3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4.6. wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
- 4.7. wyraża swoje uczucia i emocje.

V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne:

- 5.1. opisuje ludzi i zjawiska;
- 5.3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 5.6. wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
- 5.7. wyraża uczucia i emocje.

VI. Uczeń reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach:

- 6.3 uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia.

VIII. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

- 8.1 przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych lub audiowizualnych;
- 8.2. przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 8.3. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX. Uczeń posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym (...).

Pracując nad projektem uczniowie mogą korzystać z następujących środków językowych:

- podstawowe informacje o twórcy/ kompozytorze/ wykonawcy: Er/ sie heißt; er/ sie lebt/ lebte in...; diese Musikgruppe/ Band kommt aus.../ Diese Band wurde... gegründet/ Die Musiker dieser Band heißen...;
- gatunek muzyki: der Musikstil, die Musikrichtung, klassische Musik, Jazz, Volksmusik, Schlagermusik, Rock, Pop, Hip-Hop, Soul, Reggae, Techno, Elektro;
- najbardziej znane utwory: die Hits/ die Schlager dieser Band sind.../ Das Lied... ist in die Charts gekommen;
- ocena muzyki: Diese Musik ist klassisch/ melancholisch/ düster/ brutal/ heiter/ energisch/ rhythmisch/ beschwingt/ funky/ experimentell...
- prezentacja muzyki: Jetzt spiele ich euch ein Musikstück/ ein Lied von... vor.

5.2. Muzyka

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu muzyka (zakres podstawowy) na III etapie edukacyjnym.

III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Rozbudzanie zainteresowania życiem kulturalnym (szczególnie muzycznym) szkoły, miejscowości i regionu, poczynając od aktywności własnej ucznia. Przybliżenie działalności artystyczno-muzycznej i kulturalnej środowiska, w którym uczeń funkcjonuje, dające możliwości współtworzenia i korzystania z jego dorobku. Uczeń:

- 3.3. formułuje samodzielne sądy na temat koncertów, recitali, przedstawień i innych wydarzeń artystycznych;
- 3.5. organizuje samodzielnie lub zespołowo projekt muzyczny (np. prezentacja muzyczna, audycja muzyczna);
- 3.6. komunikuje się w grupie i potrafi nawiązywać kontakty z nowymi osobami;
- 3.7. charakteryzuje się ciekawością poznawczą i otwartością wobec różnorodności w kulturze muzycznej.

5.3. Historia muzyki

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu historia muzyki (zakres rozszerzony) na III etapie edukacyjnym:

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych:

- 2.2. Uczeń nazywa i porządkuje główne nurty, gatunki i style muzyczne.

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną:

- 3.1. Uczeń wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych;
- 3.2. przybliży twórczość i działalność przedstawicieli różnych obszarów kultury muzycznej.

5.4. Język polski

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu język polski na III etapie edukacyjnym:

III. Tworzenie wypowiedzi:

- 1. doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji;
- 2. wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- 4. doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych (...).

IV. Samokształcenie:

- 7. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

5.5. Informatyka

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane w wymaganiach szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu informatyka (zakres podstawowy) na III etapie edukacyjnym.

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych, takich jak: komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych oraz zarządzanie projektami.

Uczeń:

1. aktywnie uczestniczy w realizacji projektów informatycznych rozwiązujących problemy z różnych dziedzin, przyjmuje przy tym różne role w zespole realizującym projekt i prezentuje efekty wspólnej pracy;
6. poszerza i uzupełnia swoją wiedzę korzystając z zasobów udostępnionych na platformach do e-nauczania.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Szkoła ponadpodstawowa: liceum ogólnokształcące/ technikum (III etap edukacyjny).

6.2. Wiek uczniów

W początkowej fazie nauki w szkole ponadpodstawowej między uczniami zaznaczają się jeszcze duże różnice w rozwoju psychofizycznym i społecznym. Często też rozwój fizyczny nie idzie w parze w rozwoju społecznym. Uczniowie rozpoczynający naukę w szkole ponadpodstawowej mogą być silnie uzależnieni od nauczyciela, szczególnie kiedy ich kompetencja językowa jest niska. Mogą też powielać schematy nabyte w szkole podstawowej, przede wszystkim w sytuacji gdy oczekiwano od nich podporządkowania się poleceniom nauczyciela i nie umożliwiano podejmowania decyzji dotyczących procesu uczenia się.

Wiek 15+ to czas wchodzenia w dorosłość, zwiększającej się samodzielności oraz odpowiedzialności. Młodzież w tym wieku wykazuje większą świadomość celu nauki i większą aktywność w zdobywaniu wiedzy, jest gotowa do większego wysiłku, do wyężonej pracy i dostrzega potrzebę systematyczności. Zmiany fizjologiczne i psychologiczne mogą jednak negatywnie wpływać na proces nauki. Uczniowie bywają roztargnieni, szybciej się męczą i dekoncentrują. Dlatego warto sięgać do tematów i technik nauczania, które będą dla uczniów atrakcyjne i motywujące. Praca w parach lub w grupach umożliwi uczniom zaspokojenie ich potrzeb społecznych i zmniejszy napięcie związane ze zmianami fizjologicznymi. Docenienie pracy ucznia, wskazanie jego mocnych stron doda uczniom pewności siebie i wiary we własne umiejętności (Zawadzka 2004: 128–129). Istotne znaczenie na tym etapie nauki ma kształtowanie kompetencji socjokulturowej, w ramach której uczniowie zdobywają wiedzę na temat innych krajów i społeczności. Ma to wpływ na budowanie postaw otwartości i tolerancji (Komorowska 2005: 38).

Metoda projektów jest ukierunkowana na działanie, zakłada wysoki poziom odpowiedzialności i współdecydowania uczących się. Od uczących wymaga podchodzenia w sposób poszukujący oraz odkrywczy do opracowywanych zagadnień. Uczniowie określają, w jaki sposób zamierzają osiągnąć swój cel, z jakich materiałów będą korzystać, co będzie produktem ich pracy. Dlatego jej stosowanie wydaje się godne polecenia na tym etapie edukacyjnym.

6.3. Klasa

Projekt nie jest przypisany do realizacji w konkretnej klasie. Uczestnikami mogą być uczniowie szkół ponadpodstawowych, którzy uczą się języka niemieckiego jako pierwszego lub jako drugiego. Projekt nie wymaga bardzo zaawansowanej kompetencji językowej uczniów. W przypadku uczniów uczących się języka niemieckiego jako drugiego zakłada się, że aby mogli zrealizować projekt, powinni oni osiągnąć poziom A2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ).

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Wynikiem realizacji projektu powinien być produkt będący wytworem pracy pary uczniów, lecz każdy z nich może pracować nad innym aspektem produktu – zgodnie z własnymi zainteresowaniami i możliwościami. Praca nad projektem wymaga wyszukania w sieci informacji na temat wybranego twórcy, przetworzenia ich i przedstawienia w sposób skrócony i zrozumiały dla innych, przygotowania plakatu z najważniejszymi informacjami, zadbania o stronę graficzną prezentacji, ustnej prezentacji tekstów oraz zadawania pytań oraz odpowiadania na nie. Oznacza to, że każdy z uczniów realizujących projekt może znaleźć dla siebie takie pole do działania, w którym będzie mógł pokazać swoje mocne strony. Dotyczy to również uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE).

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

Realizacja projektu powinna się odbywać w parach lub grupach 3–4-osobowych. Uczniom, dla których współpraca z innymi stanowi problem, jak np. uczniom z zespołem Aspergera, warto wskazać spokojnego partnera lub spokojną partnerkę do współpracy. Należy zwrócić uwagę uczniów, że powinni współpracować ze sobą zarówno na etapie zdobywania i przetwarzania informacji, jak i podczas tworzenia plakatu i ustnego prezentowania informacji na temat wybranego twórcy.

7.2. Metody i techniki pracy

Podczas realizacji projektu znajdą zastosowanie następujące metody i techniki nauczania i uczenia się:

- prezentacja, wyjaśnianie: nauczyciel języka niemieckiego objaśnia cel i etapy realizacji projektu, odpowiada na pytania uczniów, wprowadza słownictwo, które będzie przydatne w prezentacji wybranego twórcy;
- WebQuest,: uczniowie wyszukują w sieci informacje na temat wybranego twórcy, analizują i przetwarzają je;
- dyskusja: uczniowie dyskutują w parach, które informacje są istotne i powinny się znaleźć w prezentacji, podejmują decyzje;
- wypełnianie kart pracy: uczniowie uzupełniają karty pracy znalezionymi w internecie informacjami, które pomogą im w ustrukturyzowaniu i przygotowaniu plakatu i prezentacji;
- metoda plakatowa: uczniowie tworzą plakat;
- metoda portfolio: uczniowie gromadzą karty pracy w portfolio.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Przygotowanie do projektu

Realizacja projektu może odbywać się w różnych klasach szkoły ponadpodstawowej i być dopasowana do kompetencji językowych uczniów. Można założyć, że uczniowie, których kompetencja językowa jest na poziomie A2, a zatem na poziomie elementarnym, przygotowują prezentacje zawierające mniej informacji i prostsze językowo. Do realizacji tego projektu potrzebne są komputery z dostępem do internetu – na początku każdy uczeń powinien mieć dostęp do komputera. Podczas pracy w parach/ grupach (II etap realizacji projektu) wystarczy jeden komputer na dwie osoby. Nauczyciel języka niemieckiego powinien zarezerwować dostęp do sali komputerowej z odpowiednim wyprzedzeniem. Jeśli nie jest to możliwe, ponieważ pracownia informatyczna jest zarezerwowana przez cały tydzień na zajęcia z informatyki, należy zadać uczniom wyszukiwanie informacji o wybranych twórcach jako pracę domową. Realizacja projektu nie wymaga specjalnej infrastruktury oprócz tablicy, np. korkowej, do której będzie można przymocować plakaty przygotowane przez uczniów oraz odtwarzacza MP3 z głośnikami, aby uczniowie mogli zaprezentować wybrane przez siebie fragmenty utworów całej klasie.

Projekt nie wymaga długotrwałych przygotowań – ani ze strony uczniów, ani ze strony nauczyciela.

8.2. Harmonogram działań

Projekt został zaplanowany do realizacji w trzech etapach:

- I etap – wprowadzenie do projektu, dokonanie wyboru twórcy/ zespołu, wprowadzenie słownictwa związanego z prezentacją wybranego artysty i jego twórczości; podpisanie kontraktu, omówienie kryteriów ewaluacji;
- II etap – praca w grupach, wyszukanie informacji w internecie na temat wybranego twórcy, opracowanie informacji, wybranie utworów muzycznych, stworzenie plakatu, przygotowanie się do prezentacji ustnej;
- III etap – prezentacja produktów powstałych w wyniku realizacji projektu, dyskusja na temat prezentacji.

8.2.1. Etap I – wprowadzenie do projektu

Lekcja 1–2. Na lekcji języka niemieckiego nauczyciel wyjaśnia, że uczniowie będą w parach realizowali projekt dotyczący kompozytorów i muzyków/ zespołów pochodzących z krajów niemieckiego obszaru językowego. Następnie udostępnia karteczki z nazwiskami wybranych twórców i nazwami zespołów. Podkreśla, że podane na karteczkach nazwiska i nazwy zespołów są tylko przykładami i że uczniowie będą mogli sami poszukać informacji na temat innych twórców muzyki lub zaprezentować zespół lub twórcę, którego muzyki lubią słuchać. Karteczki można rozciąć i rozłożyć na jednym ze stolików. Uczniowie mogą podchodzić, wybierać karteczkę, wrócić do ławki, posłuchać utworów wybranego muzyka, a następnie odłożyć kartkę, jeśli muzyka im się nie spodoba i wybrać kolejną. Dzięki temu zapoznają się z różnorodną twórczością.

Po wyborze kierunku muzycznego oraz konkretnego twórcy związanego z muzyką, uczniowie łączą się w pary na podstawie podobnych wyborów. Uzgadniają o którym twórcy przygotowują prezentację. Nauczyciel przedstawia także etapy pracy nad projektem, ustala terminy realizacji poszczególnych etapów oraz udziela wskazówek. Prezentacja powinna mieć

formę plakatu i być wykonana na kartonie A1, zawierać imię i nazwisko kompozytora lub nazwę grupy, a także imiona i nazwiska jej członków. Jeśli prezentowana jest grupa, należy podać rok jej założenia. Jeśli prezentacja dotyczy kompozytora lub muzyka – lata, w których żył i tworzył. Plakat powinien zawierać także najważniejsze informacje o jego twórczości i być wzbogacony elementami wizualnymi. Zadanie uczniów będzie polegało na zapoznaniu się z tekstami w internecie na temat wybranego twórcy. W razie potrzeby nauczyciel może pomóc uczniom w wyszukaniu odpowiednich do ich poziomu językowego stron.

Klassische Musik		
Mozart	van Beethoven	J. Strauss
Händel	Schubert	Bach
Jazz		
Götz Alsmann	Till Brönner	Laia Genz
Roger Hanschel	Wolfgang Haffner	Joo Kraus
Schlagermusik/ Volksmusik		
Peter Alexander	Udo Jürgens	Helene Fischer
Zarah Leander	Heino	Roland Kaiser
Rock/Pop		
Herbert Grönemeyer	Die toten Hosen	Nena
Falco	Wir sind Helden	Tokio Hotel
Hip-Hop/Soul/Reggae/Metall		
Die Fantastischen Vier	Xavier Naidoo	Massive Töne
Fettes Brot	Seeed	Nossliv
Einstürzende Neubauten	Kraftwerk	Rammstein

Na lekcji będącej wprowadzeniem do projektu uczniowie podpisują też kontrakt. Nauczyciel powinien przedyskutować z nimi poszczególne punkty kontraktu, upewnić się, że są one zrozumiałe i że uczniowie je akceptują. Warto pozostawić w kontrakcie trochę pustego miejsca i przedyskutować z uczniami, czy ewentualnie dopisanie jakiś dodatkowych zasad współpracy byłoby dla nich ważne.

KONTRAKT. Projekt „Musik verbindet”

1. Ten kontrakt należy do: tu należy wpisać imiona i nazwiska członków grupy.
2. Wykonujemy następujące zadanie: tu wpisać zadanie, nad którym pracuje grupa.
3. Zobowiązujemy się przestrzegać następujących zasad:

- szanujemy pomysły osób, z którymi wykonujemy projekt;
- dzielimy się zadaniami, ale wspieramy się wzajemnie przy ich realizacji;
- trzymamy się ustalonego planu;
- przestrzegamy ustalonych terminów;
- wszyscy odpowiadamy za końcowy efekt pracy;

- nie kopiujemy materiałów znalezionych w internecie;
- dostosowujemy poziom prezentacji do poziomu językowego innych uczniów;
- w razie trudności prosimy o pomoc nauczyciela.

4. Podpisy członków grupy:

Na pierwszym etapie realizacji projektu uczniowie poznają słownictwo pomocne w wykonaniu zadania (zob. punkt 5.1.) oraz zapoznają się z kartą pracy, która ustrukturyzuje ich poszukiwania w sieci (zob. punkt 8.2.2.), a także kryteria ewaluacji projektu (por. punkt 9). Należy uczulić uczniów na przestrzeganie prawa autorskiego: plakat powinien zawierać linki stron, z których korzystali przygotowując prezentację. Nauczyciel powinien także uprzedzić uczniów, że konsekwencją kopiowania tekstów z internetu 1:1 będzie ocena negatywna.

8.2.2. Etap II – realizacja projektu

Lekcje 3–4. Uczniowie zapoznają się z informacjami dostępnymi w sieci na temat wybranego twórcy lub zespołu, gromadzą informacje niezbędne do opracowania plakatu oraz ustnej prezentacji. Pomoże im w tym zamieszczona poniżej karta pracy.

Karta pracy do przygotowania projektu „Musik verbindet”

- Name des Komponisten/ des Musikers/
der Musikerin/ des Sängers/ der Sängerin/
Name der Gruppe und Namen ihrer Mitglieder
- Lebensdaten/ Gründungsjahr
- Musikstil
- Bekannteste Werke + Musikprobe(n)
- Unser Urteil über diese Musik
- Fragen an das Publikum

Uczniowie selekcionują zebrane informacje i streszczają je. Nauczyciel poprawia teksty uczniów. Uczniowie dzielą się w parach materiałem do opracowania, a także decydują w jaki sposób zaprezentują ustnie informacje przedstawione na plakacie. Ćwiczą w parach wypowiedź ustną, korygując się wzajemnie. Proszą też o pomoc nauczyciela.

W trakcie pracy nad projektem uczniowie mogą weryfikować dokonane wcześniej wybory, wprowadzać pewne zmiany. Nauczyciel obserwuje pracę uczniów, wspiera i kontroluje przebieg pracy w poszczególnych grupach. Pomaga w formułowaniu wypowiedzi w języku obcym oraz czuwa nad ich poprawnością.

8.2.3. Etap III – prezentacja prac

Lekcje 5–6. Uczniowie prezentują wybrane utwory muzyczne i ich twórców wspierając się informacjami przedstawionymi na plakacie. Po prezentacji każda z grup inicjuje dyskusję w klasie: Hat euch die Musik gefallen? Warum? Warum nicht? Was hat euch am besten gefallen?

Uczniowie odpowiadają też na pytania zadane przez klasę – w szczególności, gdy coś w ich prezentacji było niezrozumiałe lub wymaga dodatkowych wyjaśnień. Nauczyciel powinien zachęcać uczniów do zadawania pytań i odpowiadania na nie, bo dzięki temu nie będą jedynie biernymi odbiorcami informacji, ale będą także rozwijali umiejętność reagowania językowego.

Na prezentację każdej z grup oraz następującą po niej dyskusję należy poświęcić ok. 15–20 minut.

9. Ewaluacja pracy uczniów

W celu rozwijania autonomii uczniów i ich odpowiedzialność za proces uczenia się, należy włączać ich możliwie wcześnie w proces ewaluacji. Proponowane w niniejszym projekcie formy ewaluacji uwzględniają nie tylko ocenę nauczyciela, ale umożliwiają także uczniom wyciąganie wniosków dotyczących własnego procesu uczenia się.

9.1. Samoocena

Po zapoznaniu się ze wszystkimi prezentacjami należy poprosić uczniów o ustną autoewaluację ich własnej prezentacji. Nauczyciel powinien podkreślać na każdym etapie realizacji projektu, że współpraca bardzo ważnym elementem pracy projektowej. Ponieważ projekt wykonywany był w parach, wskazane jest, aby uczniowie przedstawili wspólną ocenę pracy nad projektem. Warto zachęcić ich do tego, aby podsumowali, jak przebiegała ich współpraca. Aby autoewaluacja nie ograniczała się do ogólników, należy zapoznać uczniów w kryteriami, według których ich prace będzie oceniał nauczyciel. Istotne jest, aby kryteria oceny zostały przedstawione i omówione zaraz na początku realizacji projektu (etap I). Dzięki temu uczniowie będą znali kryteria sukcesu i będą świadomi, na co zwrócić uwagę przygotowując prezentację, aby miała ona lepszą jakość.

9.2. Bieżąca ocena uczniów

Współpraca między uczniami, np. przy realizacji projektów, znajduje odzwierciedlenie w wymaganiach szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie język obcy nowożytny. Kompetencje w tym zakresie powinny być zatem oceniane na równi z innymi sprawnościami i umiejętnościami. Nauczyciele często ograniczają ocenę pracy projektowej do oceny produktu końcowego. Należy jednak pamiętać, że realizacja stanowi proces, co także powinno znaleźć odzwierciedlenie w końcowej ewaluacji. Oprócz oceny kompetencji językowej uczniów, ewaluacja powinna uwzględniać rozwój kompetencji miękkich i kluczowych. Pomocny będzie arkusz ewaluacji zawierający szczegółowe kryteria, które będą podlegały ocenie. Uczniowie powinni je poznać jeszcze przed przystąpieniem do realizacji projektu.

Przedstawione kryteria oceny projektu powinno się omówić z uczniami już podczas lekcji przygotowującej. Dzięki temu uczniowie będą wiedzieli, na jakie aspekty zwrócić uwagę przygotowując i prezentując swój materiał. Dzięki konkretnym kryteriom sukcesu łatwiej im też będzie zadbać o lepszą jakość pracy i uwzględnić w niej wszystkie wymagane aspekty.

Kryteria oceny projektu „Musik verbindet”.

Kryterium	Słabo – 1	Wymaga poprawy – 2	Dobrze – 3	Bardzo dobrze – 4	Wynik
Informacje na temat prezentowanego twórcy/ grupy muzycznej: nazwisko/ nazwa grupy; lata życia/ rok powstania; styl muzyczny; najciekawsze utwory; ocena twórczości; przeprowadzenie dyskusji	Przedstawiono bardzo pobieżne informacje na temat wybranego twórcy.	Przedstawione informacje zawierają ok. 50% elementów prezentacji.	Przedstawione informacje zawierają większość (ok. 75%) elementów prezentacji.	Przedstawione informacje są wyczerpujące, wieloaspektowe i spójne i zawierają wszystkie elementy prezentacji.	/4
Plakat	Bardzo uboga szata graficzna plakatu (brak ilustracji, nieczytelne pismo, zbyt małe litery), chaotyczny sposób przedstawienia informacji.	Mało atrakcyjna strona graficzna, nie zawsze czytelna i przejrzysta.	Strona graficzna o umiarkowanej atrakcyjności, ale w czytelny sposób wypuklająca najważniejsze informacje.	Atrakcyjna strona graficzna uwypuklająca najważniejsze informacje prezentacji.	/4
Język prezentacji ustnej	Bardzo dużo błędów językowych. Prezentacja jest prawie niezrozumiała. Odnosi się wrażenie, że prezentujący wyuczylili się na pamięć fraz, które bezrefleksyjnie odtwarzają.	Liczne błędy językowe, ale da się zrozumieć najważniejszy przekaz.	Błędy językowe pojawiają się dość często, ale wypowiedź jest komunikatywna.	Nieliczne błędy językowe, adekwatne użycie zasobu środków językowych.	/4
Współpraca w grupie	Podczas prezentacji widoczny jest brak współpracy między uczniami. Odnosi się wrażenie, że również na etapie przygotowań do prezentacji współpraca nie przebiegała sprawnie.	Uczniowie wpadają sobie w słowo lub jedna osoba jest wyraźnie dominująca.	Uczniowie nie zawsze płynnie podejmują swoje role, widoczne jest jednak równe zaangażowanie uczniów w przygotowanie się i prezentację	Uczniowie podzielili się zadaniami, płynnie przekazują sobie pałeczkę, widać równe zaangażowanie uczniów w pracę nad projektem i prezentację.	/4
Dyskusja	Uczniowie nie zainicjowali dyskusji na temat swojej prezentacji. Nie potrafili odpowiedzieć na żadne pytania zadane przez klasę.	Uczniowie zadali pytania na temat swojej prezentacji. Nie potrafili odpowiedzieć na pytania zadane przez klasę.	Uczniowie zadali pytania na temat swojej prezentacji. Potrafili odpowiedzieć na większość pytań zadanych przez klasę.	Uczniowie zachętili klasę do rozmowy na temat swojej prezentacji. Potrafili odpowiedzieć na wszystkie pytania zadane przez klasę.	/4

Po autoewaluacji nauczyciel może ocenić pracę uczniów przekładając punkty na oceny cyfrowe, które są tradycyjnym sposobem ewaluacji umiejętności uczniów. Poniżej znajduje się propozycja przeliczania punktów na oceny:

- 0–11 pkt: niedostateczny
- 12–13 pkt: dopuszczający
- 14–15 pkt: dostateczny
- 16–17 pkt: dobry
- 18–19 pkt: bardzo dobry
- 20 pkt: celujący

10. Ewaluacja projektu dokonana przez nauczyciela

Nauczyciel – inicjator i koordynator projektu – także powinien ocenić proces planowania i realizacji projektu oraz wyciągnąć na tej podstawie wnioski, które w przyszłości przyczynią się do bardziej efektywnej realizacji projektów. Refleksji może dokonać w oparciu o autoewaluację uczniów oraz analizę ocen, jakie poszczególne pary uzyskały za sposób wykonania projektu. Wyciągnięte na podstawie analizy wnioski powinny mieć wpływ na dalsze planowanie celów, koncepcji nauczania oraz oceniania, a także na wspieranie uczniów podczas realizacji kolejnych prac projektowych.

Taki sposób diagnozy uwzględnia założenia oceniania zaprezentowane w poradniku metodycznym oraz w programach nauczania opracowanych w ramach projektu „Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy” (Kober i Otręba 2022).

11. Bibliografia

Grzebień W., 2019a, *Deutsch mit Freude. Program nauczania do języka niemieckiego (III.2) dla szkoły ponadpodstawowej*, Warszawa: ORE.

Grzebień W., 2019b, *Meine Welt auf Deutsch. Program nauczania wraz ze scenariuszami lekcji do języka niemieckiego (III.1.P) dla szkoły ponadpodstawowej*, Warszawa: ORE.

Janowska I., 2011, *Podjęcie zadaniowe do nauczania i uczenia się języków obcych. Na przykładzie języka polskiego jako obcego*, Kraków: Universitas.

Kentnowska A., Otręba R., 2019., *Niemiecki? Kein Problem. Program nauczania do języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego*, Warszawa: ORE.

Kober K., Otręba R., 2022, *Jak uczyć efektywnie języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum? Poradnik metodyczny do programu nauczania języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcącego i technikum – nauczanego jako język pierwszy, poziom podstawowy i rozszerzony (III.1.P, III.1.R), oraz jako język drugi (III.2, III.2.0)*, Warszawa: ORE.

Otręba R., Kober K., Adamczyk T., 2019, *Kompetentni w języku niemieckim. Program nauczania języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego (wariant III.1.R)*, Warszawa: ORE.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, Dz. U., 2018 poz. 467.

Werbińska D., 2011, *Proces uczenia się uczniów w liceum*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 160–176.

Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1

Monika Janicka – germanistka, doktor językoznawstwa, adiunkt w Katedrze Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka artykułów z zakresu dydaktyki języków obcych oraz materiałów edukacyjnych i egzaminacyjnych. Szczególne zainteresowania badawcze: uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcji języka obcego, ocenianie kształtujące, otwarte formy pracy. Od roku 2017 Wiceprezeska Internationaler Deutschlehrerinnen- und Deutschlehrerverband (Międzynarodowe Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego).